

Alvdal idrettslag – fotballgruppa

Sak til årsmøte 26.02.2019

Skrevet av: Bjørn Åsen

Etablering av kunstgras på hovedbane og rehabilitering av eksisterende kunstgrasbane

Innhold

1. Innledning	side 3
2. Historikk	side 3
3. Behov for tidsriktige anlegg	side 4
4. Spesifikt for fotball	side 5
5. Behovsvurderinger	side 5
6. Valg av type kunstgrasdekke	side 6
7. Drift av kunstgrasbaner med SBR fyll	side 8
8. Økonomi	side 9
9. Oppsummering og forslag til vedtak	side 12
10. Kilder og litteratur	side 12

1. Innledning:

Undertegnede deltok i styremøte i hovedlaget i Alvdal idrettslag 22.01.19 og presenterte eget initiativ som bidrag og innspill til planlegging og bygging av anlegg i Alvdal idrettslag.

Alvdal idrettslag eier og drifter alle idrettsanlegg i Alvdal med unntak av anlegget på Grindegga. I 2018 har Alvdal kommune bygget og ferdigstilt ny idrettshall. Alvdal idrettslag er leietaker i dette anlegget.

Alvdal har gjennom tidene vært prisgitt at idretten og frivilligheten har bygget og driftet idrettsanlegg på dugnad.

Bygging og drift av idrettsanlegg blir på denne måten utført på en kostnadseffektiv måte, men samtidig kreves enorm innsats fra frivilligheten.

2. Historikk:

Det eldste anlegget i idrettslagets eie er Sandeggbakken, åpnet i 1903. Alvdal idrettslag ble stiftet i 1902.

Historien om Sandeggbakken er spesiell og Kjell Aukrust har bidratt til at Sandeggbakken nærmest er blitt udødeliggjort.

For de yngste er Sandeggbakken kjent for Solan Gundersens vinterleker som i 2019 arrangeres for 21. gang.

Øvrig anleggsmasse:

- Klubbhus Steimoegga bygget i 1983
- Lysløype Steimoegga bygget i 1987
- Lysløype på Strømmen bygget i 1985
- Tribuneanlegg på Steimoegga bygget i 1985
- Savalen Skiarena bygget i 1992 – jevnlig rehabilitert
- Sandeggbakken rehabilitert i 1997
- Skitrekk i Sandeggbakken 1998
- Skilekanlegg i Sandeggbakken rehabilitert i 2018
- Varmebeu i Sandeggbakken bygget i 2001
- Grasdekke på hovedbanen Steimoegga fra 1993
- Grasdekke på treningsbanen Steimoegga fra 1990
- Skiskytteranlegg bygget i ca 1998
- Kunstgrasbane fra 2008
- Påbygg klubbhus i 2015/2016
- Nytt lys i lysløype 2018
- O-kart i Alvdal er også utarbeidet av Alvdal idrettslag.

Oversikten er ikke uttømmende og verdien av annet utstyr og løsøre er av betydelige verdier.

Investeringer i anlegg siste 10 år i Alvdal idrettslag:

Investering:

• 2008 kunstgrasbane	kr	8.800.000,-
• 2016 klubbhus	kr	4.100.000,-
• 2018 skilekanlegg	kr	300.000,-
• <u>2018 lysløype</u>	kr	<u>250.000,-</u>
• Sum	kr	13.450.000,-

Finansiering:

• Spillemidler	kr	4.500.000,-	33,0 %
• Kommunalt tilskudd	kr	2.450.000,-	18,0 %
• Egenkapital/dugnad	kr	2.500.000,-	19,0 %
• Refusjon mva	kr	2.100.000,-	16,0%
• <u>Private tilskudd</u>	kr	<u>1.900.000,-</u>	<u>14,0 %</u>
• Sum	kr	13.150.000,-	100 %

Alvdal idrettslag har pr. dato ikke lånegjeld. All bygging av anlegg gjennom tidene er gjennomført uten låneopptak med unntak av kortsiktige lån for å mellomfinansiere utbetaling av spillemidler og refusjon av mva.

3. Behovet for tidsriktige anlegg og muligheter:

- Handler om være med i tida. Verden rundt oss går fremover
- Sesongene strekker seg utover. En fotballsesong eller skisesong er ikke det samme i dag som for 15-20 år siden.
- Alle idretter i ferd med å bli helårsidretter, selv i tidlig alder
- Anlegg er BASIS for all idrettsaktivitet
- Anlegg er viktig for å skape både bredde og topp
- Idrettsanlegg er en viktig pilar for å ha gode oppvekstvilkår og bolyst i kommuner.
- Skaper positiv frivillighet – selve limet i lokalsamfunnet.

- Ny idrettshall i 2018 – etterlengtet og med suksess. Kompletterer tilbudet for idrettsaktivitet samtidig som den utfordrer utendørsidrettene.
- Tynset som regionsenter har ALLE fasiliteter. Det utfordrer oss.
- Vi trenger ikke fullskala anlegg, men REKRUTTERINGSANLEGG som gir alle et godt grunnlag for å kunne «spisse» idretten i junioralder.
- Anlegg med lett tilgjengelighet som gjør at barn og ungdom selv kan ta seg frem til anleggene.

4. Spesifikt for fotball:

- Etablere kunstgrasbane på dagens hovedbane som har naturgress
- Rehabiliterer dagens kunstgrasbane med nytt dekke.
- Rehabiliterer dagens treningsbane til fortsatt å være en spillflate av naturgress på de arealer som blir rundt skyteanlegget for skiskyting.

Dette gir muligheten for å etablere helårs skyteanlegg for skiskyting på dagens standplass som i dag kun er tilgjengelig på vinterstid.

5. Behovsvurdering fotballbaner:

Tilgjengelig kapasitet dagens situasjon:

Bane	Brukstimer	Antall baner	Sum
Grasbane 1	200	1	200
Grasbane 2	200	1	200
Kunstgrasbane	1500	1	1500
Sum			1900

Brukstimer på en bane med naturgress kan også være lavere enn de oppgitte 200 timer.

Behov eget bruk i Alvdal il- fotball:

Lag/år	Timer/uke	Uke/år	Sum
Voksne lag	12	45	540
Ungdom	60	35	2100
Barn	10	30	300
Sum			2940

Som en ser i tabellene over er det en underkapasitet på 1 040 timer pr. år. Timene blir benyttet i dag, men dette gir hard belastning på banene og resulterer i særdeles dårlig standard.

Ved å etablere 2 kunstgrasbaner vil behovet bli dekket og kvaliteten på banene være konstant og like gjennom hele sesongen.

6. Valg av type kunstgrasdekke:

Valg av type kunstgras og da spesielt dette med fyll i dekket er av stor interesse for mange. Ca 85 % av dagens kunstgrasbaner har fyll av SBR gummi (oppmalte bildekk).

I markedet prøves nå alternative produkter som fyll. Nedbrytbare produkter testes og så langt finnes lite referanser og erfaringer over tid. Vi ser også at disse produktene fordyrer banene med kr 1,4 mill og oppover.

Dagens bane på Steimoegga er fylt med sand. Da denne banen ble etablert i 2008 var sandfyll et forsøk i å skape gode baner tilpasset vinterdrift. Det viste seg kun at fåtall slike baner ble bygget.

Diskusjonen om kunstgrasbaner i et miljøperspektiv har pågått over tid.

I prosessen med å anbefale type fyll i banene er det innhentet uttalelse fra NFF blant annet.

Utarbeidet dokumentasjon fra miljødirektoratet er også lagt til grunn.

Norges Fotballforbund v/ anleggskonsulent Ove Halvorsen uttaler følgende på vår forespørsel:

«Baner med SBR og annet plastholdig granulater mener vi er det klart beste og rimeligste alternativet og godt utprøvd (ca 1.000 11-er baner i Norge med SBR). Produktene er et godkjent produkt på lik linje med bla krav til leketøy. SBR godkjent etter våre krav ligger altså innenfor kravene til leketøy!. SBR utgjør ingen fare for miljøet dersom det ligger der det skal være, nemlig på banen. Derfor må det iverksettes tiltak for å hindre forurensning dvs granulater på avveie. Dette jobbes det med. Vi har jobbet med dette med flere pilotprosjekt og Klimø- og Miljødep /Kulturdep kommer med nye forskrifter løpet av året. Skulle egentlig vært klart 1.1.19

Bioinnfyll fra Unisport, som testes på fem 7-er baner og en 11-er (Lillehammer), så er tilbakemeldingene varierende. De kleber mye når det er vått, ellers ikke. Litt hard og i tillegg koster det ca 1.4 mill kr + mva mer for en 11-er bane. Vi anbefaler at vi avventer med flere sånne baner til vi har mer erfaring.

Innfyll av bla cellulose. Lagt på en liten bane i Oslo. Skal legges på en til tre 11-ere i år; Fredrikstad, Oslo og Nordland. Vi mener at dette må legges på en kommunal bane og se an erfaring over et par år. Virker lovende, men i og med at det er organisk

(som ovennevnte) så vil dette brytes ned når det kommer i kontakt med annet organisk utenfor banen. Antar 4-5 år, men det vil også brytes ned inne på banen, dette testes nå på Ås. I tillegg så vil dette innfyllet gi en merkostnad på ca 2 mil kr + mva»

Såkalte Non-innfill baner. Dvs baner egentlig uten innfill, men må bruke sand for å få tyngde nok. Erfaringer så langt er etter vår mening ikke bra (leverandør, baneiere og NTNU er nok ikke enig i det). Fakta er imidlertid at tester viser at banene blir harde og glatte, i tillegg gir de skli-/brannskår på spillerne. Baner er bla lagt i den nye hallen på Flatåsen, samt på 11-er banen. Jeg har vært der og jeg er redd den blir akkurat som bana deres innen et år eller to. Slik vi ser det så er dette å gå 20-30 år tilbake med kunstgressutviklingen»

Utdrag fra dokumentet utarbeidet av Miljødirektoratet av 17.01.2018:

Våre anbefalinger

Ut ifra vår kunnskap finnes det i dag ikke tilfredsstillende erstatningsmateriale for gummigranulat laget fra bildekk (SBR), i alle fall ikke på baner som også brukes når det det kaldt. Selv om det jobbes med å utvikle erstatningsmaterialer for SBR, har ikke utviklingen kommet langt nok til å finne fullgode alternativer som er miljømessig bedre og som ivaretar de kravene som settes av NFF til kvalitet og egenskaper på baner for helårsbruk. Vi mener derfor at det ikke er aktuelt å foreslå et forbud mot bruk av gummigranulat eller andre polymerbaserte alternativer som danner mikroplast.

Miljødirektoratet anbefaler i det videre at det utarbeides en forskrift som omhandler kunstgrasbaner med følgende innhold:

- krav til dokumentasjon om hvor mye granulat som etterfylles, og hvor mye av det som tas ut av drift, leveres til godkjent mottak eller annen håndtering. I tillegg kan det eventuelt innføres en øvre grense for hvor mye som kan etterfylles per bane per år.
- krav til hvordan områdene rundt utendørs helårsanlegg skal være utformet, både når det gjelder dekke og fysiske barrierer som skiller baneområdet fra terrenget rundt anlegget.
- særskilte krav for anlegg som planlegges i nærheten av sårbare resipienter som kyst, innsjøer, bekker og elver.
- Krav til bruk, lagring av fyllmaterialer og oppsamling av polymerbaserte fyllmaterialer utenfor banen.
- krav til å utarbeide skriftlige rutiner som beskriver hvordan granulatflukt kan unngås ved drift av banen.
- krav til substitusjon, om det kommer nye og mindre skadelige produkter på markedet som er egnet på de enkelte anlegg
- vurdere en differensiering i krav basert på hva slags innfyllsmasser brukes.
- tilsyn

Så langt finnes ingen referanser med dokumenterte gode egenskaper over et 10 års perspektiv som er en forventet levetid på et kunstgrasdekke for såkalte nedbrytbare produkter som innfyll i banene. I tillegg er kostnadene fra kr 1,4 mill eks. mva høyere for en 11'er bane, sammenlignet med SBR gummi innfyll.

7. Drift av kunstgrasbaner med SBR fyll:

Gode driftsrutiner gir godt resultat.

Vi skal ta vare på miljøet, ikke bare blant barn og unge i klubbene, men også miljøet rundt banene våre. Det innfyllsmaterialet som har fått størst medieoppmerksomhet det siste året er gummigranulat. Det vi alle må ta inn over oss, er at gummigranulat ikke er et miljøproblem så lenge det ligger i banen. Det er når det kommer utenfor baneområdet at slike utfordringer oppstår.

Det betyr at dersom en velger kunstgrasbaner med gummigranulat som innfyll øker behovet for gode rutiner og anordninger for drift av banene.

Ingen kunstgrasbaner med gummigranulat er til ulempe for miljøet dersom en er god på å legge til rette for drift og vedlikehold gjennom gode anordninger og rutiner.

Det er i all hovedsak baner med vinterdrift som skaper de største utfordringer hva angår gummigranulat på avveie.

Brøyting av banen øker risikoen for å flytte på gummigranulaten.

Eksempel på tiltak for å hindre at gummigranulat kommer på avveie:

FYSISKE BARRIERER RUNDT
BANEOMRÅDET

SANDFANG MED GRANULATSIL I
DRENSSYSTEMET PÅ ANLEGGET

RUTINER FOR FJERNING AV
GRANULAT FRA KLÆR OG SKO

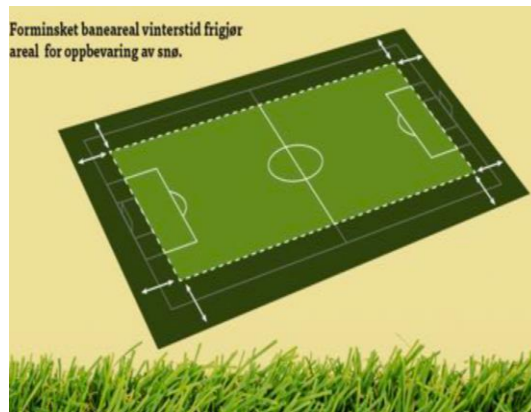
MANUELL OPPSAMLING, RENSING OG
TILBAKEFØRING AV GRANULAT

BRUK AV RIST, FILTRE ELLER ANDRE
OPPSAMLINGSMETODER

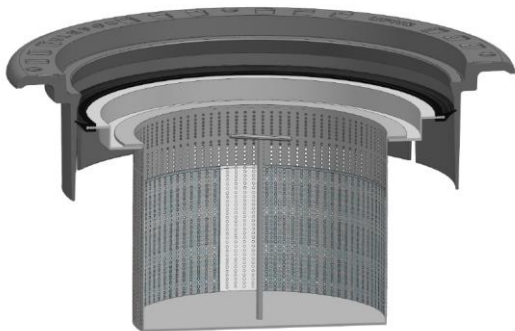
SETTE AV EGNET PLESS FOR
SNØLAGRING, HELST MED FAST DEKKE,
KUNSTGRESS OG/ELLER FIBERDUK

VED BRUK AV SNØFRESER, VÆR
SIKKER PÅ AT SNØEN HAVNER PÅ
EGNEDE PLESSER OG IKKE I
OMGIVELSENE UTENFOR ANLEGGET

Eksempel på plassering av snødeponi:

Granulatfanger i overvannskummer

8. Økonomi:

8.1 Investering omlegging av eksisterende kunstgrasbane:

Kostnad:

Nytt dekke	Kr	2.000.000,-
Deponiavgift eks.bane	Kr	375.000,-
<u>Sum kostnad</u>	Kr	<u>2.375.000,-</u>

Finansiering:

Spillemidler	Kr	800.000,-
Mva refusjon	Kr	500.000,-
Gjenbruk gras	Kr	375.000,-
Annen EK	Kr	700.000,-
<u>Sum finansiering</u>	Kr	<u>2.375.000,-</u>

8.2 Etablering av kunstgrasbane på dagens hovedbane:

Kostnad:

Grunnarbeid	Kr 1.100.000,-
Kunstgras	Kr 2.200.000,-
Lysanlegg	Kr 800.000,-
Annet	Kr 400.000,-
<u>Sum investering</u>	<u>Kr 4.500.000,-</u>

Finansiering

Spillemidler	Kr 2.250.000,-
Mva refusjon	Kr 1.025.000,-
Dugnad	Kr 500.000,-
Annen EK	Kr 725.000,-
<u>Sum finansiering</u>	<u>Kr 4.500.000,-</u>

Kommentarer:

Det foreligger godkjente søknader om spillemidler for begge baner. Det må påregnes mellomfinansiering for spillemidlene da det av erfaring kan gå 2-4 år før midlene utbetales.

Posten mva kompensasjon er under ordningen for kompensasjon av mva ved bygging av idrettsanlegg.

I tillegg til opplyste kostnader må det påregnes finansieringskostnader ved låneopptak for mellomfinansiering.

Ved finansiering av kr 2 000 000,- vil det anslagvis påløpe kr 100 000,- / år i perioden for mellomfinansiering. Dette er kostnader som innarbeides i endelig finansieringsplan.

8.3 Årlige driftskostnader:

Dagens løsning:

• Personell	kr 150 000,-
• Gjødsel/ maling	kr 60 000,-
• Etterfyll baner	kr 20 000,-
Sum driftskostnader	kr 230 000,-

Ny løsning med 2 kunstgrasbaner

• Personell	kr 100 000,-
• Gjødsel/ maling	kr 20 000,-
• Etterfyll baner	kr 40 000,-
• Strøm ekstra lysanlegg	kr 10 000,-
Sum driftskostnader	kr 170 000,-

Utfordringer:

- Mellomfinansiering spillemidler og mva
- 2-4 års ventetid på spillemidler
- Kompensasjon mva året etter investering

Muligheter finansieringskilder:

- Alvdal kommune
- Gjensidigestiftelsen
- Sparebankstiftelsen
- Sponsorere
- Privatpersoner

Flere muligheter:

- Nyteknning på drift av anlegg
- Etablere seniorgrupper/ ressursgrupper som drifter og vedlikeholder anlegg
- Løfte den generelle standarden på anlegget

9. Oppsummering og forslag til vedtak på årsmøte i fotballgruppa 2019

Med bakgrunn i de råd og anbefalinger som foreligger fra leverandører og Norges Fotballforbund velges SBR gummigranulat som innfyll i nye kunstgrasbaner som skal bygges i regi av Alvdal idrettslag. Det forutsettes at det etableres gode rutiner og anordninger ved drift av banene slik at gummigranulat ikke kommer på avveie.

Fotballgruppa i Alvdal ønsker å etablere 2 kunstgrasbaner. Det legges kunstgras på hovedbanen og eksisterende kunstgras rehabiliteres. På dagens treningsbane rehabiliteres naturgresset og deler av arealet frigis til etablering av helårs skyteanlegg for skiskyting.

Fortrinnsvis ønskes at begge baner bygges i 2019. Dersom det må prioriteres rekkefølge gjennomføres dagens hovedbane før omlegging av eksisterende bane.

Investeringer gjøres innenfor de rammer som er beskrevet over.

Fotballgruppa fremmer saken for hovedlaget i Alvdal idrettslag og behandling i årsmøte i mars 2019.

10. Kilder og litteratur

- Dokument utarbeidet av Miljødirektoratet av 17.01.2018
- Dokument utarbeidet av NFS 01.02.2018 – «gode driftsrutiner gir godt resultat»
- Forslag til forskrift om utforming og drift av idrettsbaner der det brukes plastholdig løst fyllmateriale
- NSF v/ anleggskonsulent Ove Halvorsen

Alvdal 18.02.2019

Bjørn Åsen